Anul II. nrul 11. Apare în I. și 15. a fiecărei luni. Budapesta 15. junie 1903.

Abonamentul:
1 an: ... ... 2 coroane
½ an: ... ... 1 coroană
Un numer: 8 fileri

Abonamentul să se trimeată cel puțin pe ½ an.

VOINȚA POPORULUI

Organul partidei socialdemocrate reorganisate din Ungaria.
Foaie pentru poporul muncitor Român.

Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67

Aici să se adreseze tot felul de scrisori și bani.

Atent!!! Dela I. maiu am schimbat locuință. Adresa noastră dela I. maiu e asta: Szabad Szó Budapest, VII., István-ut 67. Aici să se trimeată tot feliul de scrisori și bani.

Invingerea din Șepreuș.

Dreptatea a voit să iasă la lumină, dar puterei nu i-a plăcut asta. Și în Șepreuș cu gloanțe s'a plătit aceea nemernicie a locuitorilor, că au voit să aleagă de birău pe un frate, pe un socialdemocrat și nu pe acela, pe care l'au voit domnii.

Gloanțele omoară, dar nu-s în stare să amuțască dreptatea. A trecut alegerea dintâie în Șepreuș. „Alesul" domnilor nu s'-a simțit bine, pentru-că a vezut, că domnii, cari îl doresc, îs puțini, dar poporul dușmănesc este numĕros. Și a abzis. Și a venit o alegere noauĕ. Atunci poporul cu o voace a strigat iară:

— Să trăiască candidatul nost, Matei Josif socialdemocratul, care a învĕțat să lupte pentru dreptate!!

Și când domnii au vĕzut, că în Șepreuș intreg poporul este socialdemocrat, toți trăesc intr'o unire și dragoste, atunci s'au spăriat și n'au avut nici un cuvênt contra voinței poporului.

Poporul a învins!

Să trăiască Șepreușenii socialdemocrați!

Să trăiască Matei Josif birăul socialdemocrat!

Inaintați și înfloriți și mai departe în semnul socialdemocrației, care în dragoste și iubire unesce toate popoarele lumei.

Să trăiască socialdemocrația!

S. B.

Leac de serăcie.

— »Noi vrem pământ.« —

Sĕ scie, că în lume nu sunt multe țĕri, ca țara noastră Ungaria, unde să fie atâtea isvoare de câștig: pământ, păduri, dealuri, munți, băi și ape. Incotro îți întorci privirea vezi păduri frumoase de unde ți poți câștiga lemne, lanuri cu spice de grâu, ca aurul și nimaș (pășune) verde, frumos, unde-ți poți hrăni vitele.

Sunt de toate bune și frumoase. Și totuși n'ai ce să mânci. Economul iarna îndură frig și foame, vara rabdă căldură și foame și inima ți-sĕ topesce de durere, că n'-ai unde-ți duce vitele la pășune. Incătrău îți întorci privirea numai și numai nevoie lipsă și nĕcaz ai să vezi.

Unul ar avea pămênt, îl lucră, dar zădarnic. Când vine toamna își vinde bucatele, grăunțele câștigate cu sudoare amară. Capătă câțiva zloți și când își face sămădaș, sĕ scarpină în cap și rĕmâne „economul-proprietar cu buzele umflate. Și dă Domnul o iarnă grea, de o pomenim, păn-ce avem suflare în pept.

Altul are pămênt în arîndă sau cum sĕ mai zice în parte. Dacă are noroc și an bun adună câte-ceva până la toamnă, dar când face sămădaș, deabunăsama trebue să-și mai vîndă și un purcel, mai câteva gâsce și găinuțe, numai, ca să poată plăti partea la arĕndașul jidan sau la domnul proprietar. Iar el are o iarnă, de o pomenesce, păn-ce va avea suflare în pept.

Dar oare soartea acelora, cari lucră la domenii, la domni de pămênt, pentru 3—4 pitule pe zi, este mai bună, ca a celoralalți? Nici vorbă.

Dar stările acestea trebue să sĕ schimbe.

Astăzi unul are mult, altul nimic. Iar cel, ce are mult, nu sĕ mulțămesce cu celea, ce are, ci înșĕlând pe muncitori își agonisesce și mai mult. Astfel sĕ întimplă, că proprietarii mici pier, iar proprietarii mari sĕ îmbogățesc, pămênturile lor cresc zi de zi, sau cum zic ei, sĕ rotunzesc. Firesce, că pe cale cinstită nu sĕ poate asta.

Dau muncitorilor plată mică și adună avere.

Dau pămênturi în parte, dar așa, ca arĕndașul dacă-i econom sĕ lucre, dar ei să sĕ îmbogățiască. Sau își țin un domn arĕndaș mare, jidan sau creștin, și atunci amêndoi își adună avere, pănăcând cei ce lucră tot numai nevoieși rĕmân. Lucră zi și noapte, dar nimic nu-și pot urgisi. Și în toate părțile țĕrei merge așa. In Arad domni, ca Hamori, baronul Solymosi, și alții plătesc zilerilor 50—60 fileri. Oamenii ar lua în parte, în arêndă, dar nu capătă, că oare cum s'ar îmbogăți câți-va jidani sau „creștini buni" dacă nu s'ar da lor arênda?

Dar oare în Bihor este stare mai bună? Am scris mai de multe-ori, că în Bihor și oamenii și vitele pier de foame, cu toate-că sunt acolo pămênturi, păduri și pășuni frumoase. Numai cât acelea îs ale vlădicilor din Orade, cari pănacuma, deși îs sfinți, nu s'au uitat la aceea, ca să ajute poporul, ci sĕ câștige cât mai mult.

Așa scim, că acuma sunt vlădici noi în Orade

Dr. Radu al românilor, Szmrecsányi al ungurilor. Oameni sfinți, cari deabunăsama îs dușmanii socialiștilor. Nu ne pasă: ideia sfântă a socialdemocrației are atâția dușmani, ca să mai poată lupta în contra alor doi. Noi despre alta vorbim.

In numele Bihorului întreg provocăm pe capii sfinți ai Bihorului, cari însĕ îs capi și peste avere, ii provocăm, ca să nu pășască în urma înaintașilor, ci, dacă-s învĕțăceii lui Isus Christos, facă, ca Domnul: ajute poporul acela slăbit de multele nevoi, cari le-a răbdat, căci n'a avut mod de traiu.

Să nu dee pământul arendașilor mari; sĕ tovărășesce poporul și plătesce mai mult, ca arĕndașul mare. Dee pășuni în arĕndă, nu opreascâ poporul de la păduri.

Creadă-ne atunci sfințiile Sale, că vor fi iubiți de poporul, care este socialdemocrat. Dacă nu sciu cum și ce să facă, întoarcă-sĕ la noi. Noi zi de zi căpătăm zeci de epistole, în cari poporul caută leac de sĕrăcie.

Și baronul Solymosí, »domnii« Hamori și tovarășii lor, cari alungă din slugie pe socialdemocrați, pentru-ce nu fac așa? Așteaptă-oare, ca să sĕ goliască țara asta? Atunci cine ar lucra pămĕntul?

Károlyi din Macia s'a spăriat de socialiști. Dacă-i viteaz ajute poporul, care de nĕcaz s'a dat socialist. Dar nu-l ajute cu plată 3—4 pițule, ci pe cale cinstită. Poporul din Macea, Kurtici, Mocirla, Șepreus, poporul din comitatul Aradului și Bihorului l'ați pustiit voi domnî. Și poporul de nĕcaz s'a dat la socialiști. Voauĕ nu vĕ place. Ajutați-l cum am scris și poate să-l câștigați iară.

Vedeți domnilor, eu vorbesc contra socialdemocrației! Vreau să vĕd, ce stiți face?

Nici in alte locuri din țară nu-i mai bine. In Maremurĕș parasiți trăiesc pe capul poporului, în Ardeal domni sfinți și nesfinți sĕ rĕspândesc, iar poporul piere.

Domnilor, să vedem ce faceți?

Poporul s'a luminat. Scutură jugul, ce i-ați pus în grumazi. Vĕ temeți? Așa-i, că nu vĕ place, că socialdemocrația sĕ rĕspândesce în țara asta. Nu vĕ place, că poporul nu sĕ mai lasă purtat de nas prin nime. Și nu vĕ place, când văile rĕsună de glasul acestui popor pacinic:

— Să trăiască socildemocrația!

Ei doresc înaintare și libertate. Schimbare trebue să fie!

Domnilor, să vedem, ce faceți?

Pentru-că intreg poporul cu o voace strigă: »Noi vrem pământ!«

Salușinsky.

Ce voesc socialdemocrații?

— PROGRAM. —

rostit de **Mezőfi Vilmos** la o adunare.

(Urmare.)

Suntem bolnavi!

Cu nevoia umblă și morburile. Românul verde, care înainte deaceea era sănătos și puternic, azi este slab și fricos. Sĕ vede asta și din aceea, că la asentări acuma nu sĕ iau atâția ficiori, ca înainte de asta. Unde înainte de asta sĕ asentau 29 de ficiori, acuma sĕ iau abia 9. Minune i asta? Nu-i minune, unde poporul nici odată în an nu vede carne, și trăesce cu mămăligă și crumpene, acolo nu putem aștepta feciori tari și sdraveni. Și apoi lucră și bărbații și femeile. Pentru-că economul, dacă vrea să trăiască, trebue să lucre dimpreună cu muere și copii. Munca grea începută din copilărie, nutrĕmĕntul rĕu îl face slab și plin de nevoi pe om. Munca grea slăbesce copilul deja în pântecele mamei. Și când sĕ nasce copilul e mai slab, ca o muscă toamna. Așa sĕ întimplă, că pe locurile locuite de români copii mor cu grămada. Așa piere, astfel sĕ nimicesce sdravĕnul Român, despre, care nu de mult ziceau, că-i verde, ca stejarul. Oare și acumai verde și puternic? . . .

Nu-i moral, nu-i cinste.

Cu sĕrăcia și cu slăbiciunea corpului cresce și necinstea (imoralitatea) poporului. Pentrucă numai în corp sănătos poate fi și suflet sănătos. Cinstea românului piere. Cel care umbla cu fruntea ridicată și iți creștea inima, când îl vedeai, acuma umblă cu capul plecat slugesce. Slugă au făcut din el gândurile și nevoile. Vinde tot ce are. Fiecare om numai una doresce: bani. Banul face lumea. Cine are bani, acela are și cinste în lume. Așadară fiecare om vrea să câștige bani, nu i pasă chiar să fie pe cale necinstită. Frații și neamurile omoară unul pe celalalt numai, ca să ajungă la banii aceluia. A pierit cinstea din oameni! Toate-s de vĕndut! Vergurele fetele) își vînd corpul la domni. Pentru un dărab de pită, pentru câți-va bani.

Principiĭ nu mai are nime. Pentru a felie de vinars strigă poporul să trăiască chiar dușmanul sĕu. Cu bani poți alege deputat de ori-ce partid.

(Va urma în numerul viitor.)

TRIBUNA POPORULUI.

Cei cu musca pe căciulă.

Cu bucurie vĕ dăm de scire Români din țara întreagă, că zi de zi tot mai tari și mai puternici suntem. Și de va merge asta tot așa, peste scurtă vreme vom fi cei mai puternici din țara asta noi socialdemocrații partidei reorganisate.

Dușmanii nostri creapă de nĕcaz, că socialiștii sĕ rĕspândesc și în tot modul voesc să ne arete ca dușmanii poporului pentru care luptăm.

„**Noi și ei.**"

Sub titlul acesta fițuica susținută de guvernul maghiar spre a prosti pe români, numită «Poporul,« scrie, că noi suntem nesce oameni necinstiți, cari prostim poporul și iĭ scoatem banul din buzunar. Acuma nu ne apărăm. Numai atâta vrem să întrebăm dela d. Alexici, redactorul dela „Po.

Respândiți din resputeri apostolul

porul," că auzit-a sau vĕzut-a, că noi am căpătat în cinste dela cine-va vre-un ban? Dar noi înțelegem, că înjurăturile es așa de ușor din peana unu-i om, ca D'lui. Cine în aceiaș vreme sĕ dă de prietenul românilor și dușmanul ungurilor, și de prietinul ungurilor și dușmanul românilor, să fie oare acela om mai cinstit, ca socialiștii necinstiți?

Ceata celor întunecați.

In Cluj este o gazetă, care sĕ numesce „Rĕvașul« și scrie câte verzi și uscate. Mai deunăzi a început să sĕ șteargă de noi socialdemocrați. Unul cu mintea turburată și întunecată J. **Agârbi.** scrisese articoli despre socialiști, pe cari cetindu-le te bufnea rîsul. Șir de șir sĕ vedea, că Dlui este din ceata celor întunecați. Din ceata acelora, cari ar vrea să rĕmână poporul și mai departe în întunerec, unde apoi J. Agârbi, cu tovarășii sei, cari asemenea vor fi șireți, să sugă și mai departe sângele poporului și „lipitoarea să trăiască, ca un trântor." Chiar Dlui scrie, că noi atăcăm numai preoții, dar pe jidani nu. Minciună. De noi nu scapă nici jidanul, nici creștinul, dacă-i necinstit. Pe cei cinstiți de pe o parte și de pe cealaltă iĭ stimăm. Numai cât așa sĕ vede, că tocmai Agârbi vrea să meargă într'un rînd cu acei jidanĭ, cari îs lipitoare. Vom mai reveni

Ponta Viteazul.

Ponta, Ponta și iară Ponta. Nu credeți, că de aceea iĭ scriem de atâtea ori numele, că ar fi ceva om vestit. O, nu! Chiar din contră. Este un pitic fără carte și învĕțătură, care totuși sĕ dă de mare sciutor. Și apoi sciți voi, că la măgar nu-i stau bine ochelarii. Așa am fi și cu apostolul Ponta, care n'are atâta rușine, că sĕ dă de socialist. Dar a pățit-o mai alaltă eri. Ținea adunare în Micălaca. Avea de gând sĕ prostiască poporul de acolo. Dar ce să vezi? Chiar când dă din gură mai bine, sĕ ridică notariul, care deabunăsamă nu- îndrăgostit în socialiști și zice:

— Oameni buni, trageți sama, că Ponta nu i socialist. Ascultați ce scrie despre el foaia adevĕrată a socialiștilor — Voința Poporului.

Și citind, ce am scris noi, jupânașul Ponta era să disparā de pe pământ. A mai vorbit o voace, doauĕ și a șters-o. Bine au făcut cei din Micălaca, că nu l'au ascultat. Ba măciucă iĭ trebuia lupului, care întră în ocolul oilor. Doar și apostolul zice, că băta i sĕ cuvine lupului, care între oi pĕtrunde.

Dealtcum chiar dacă-i musai, vĕ spun, că pentruce s'a dat Ponta de socialist.

El e un om leneș. Nu-i place a lucra și trăesce pe pelea poporului. El s'ar da și la guvern, dacă i ar da, cât ii trebue pentru traiu, numai să nu lucre. Apoi oameni cu simț bun sĕ pot da după trântori, ca Ponta? Nu. Și dacă în români este simț bun, cred, că nu vor întirzie să dee plata cuvenită aceluia, cine protesce poporul.

Cătră ai nostri.

Cetit-ați șirul dușmanilor nostri. Sciți, că ce aveți de a face. Pentru voi numai o partidă să esiste: **Partida socialdemocrată reorganisată din Ungaria** și foaia noastră, adevĕrată sĕ chiamă: **Voința Poporului.**

De alte foi, de altă partidă, de alți oameni ferescete, ca de foc. **Dușmanul trântorilor.**

— **Ajutoare — partidei.** In Budapesta ținem noi o partidă mare. S'au aflat frați, cari au ajutorat partida aceasta din cât au putut. Iată:

Organul din **Samoskeszi** 12 coroane.

Organul din **Beél-Lunka.** 8 coroane și

Organul din **Barakony** 6 coroane.

Multămită acelora, cari jertfesc pentru susținerea partidei!

— **Scrisori:** întrebări, cereri cătră partidă sunt de a se adresa: Szabad Szó, Budapesta VII., István-ut 67. Aicea este localul partidei și de aici secretariul dă sfaturi in ori-ce afacere. Banii să se trimeată pe adresa: Szabad Szó, István-ut 67.

— **Abonamentele** să se trimeată numai pe următoarea adresa: **Szabad Szó Budapest, István-ut 67.**

CRONICA.

— In Pesta un servitor la poștă a furat suma de 98 000 de coroane și a fugit. Il chiamă Micsinay. Sute de gendari și polițiști îl caută, dar nu i-au dat de urmă. — Domnul mare Parizianu, care la ministerul din România a furat mii și mii nu s'a pedepsit. — In țara nemțească este alegere de ablegați. Socialiști vor avea vre-o 80 de ablegati. Când vom avea noi atâția? — Iuon Pacin din Utvin a nebunit. S'a urcat pe coperișul căsei și acolo s'a omorit — Asentările în anul acesta se vor ținea numai pe la Septembre. Cătanele, cari erau să vină acasă în octobre, vor mai slugi un an.

ADUNARI.

Adunare în Csermö. Frumoasă a fost adunarea, ce s'a ținut dumineca trecută în Csermő. Toate satele din vecini au fost de față, între ei Șepreușenii au venit cu mic, cu mare, ca să asculte dreptatea și adevĕrul socialdemocraților. Președinte a fost fratele K. Bálint. Fratele Salușinsky din Budapesta a vorbit despre socialdemocrație. A vorbit despre întimplările din Șepreuș și s'a hotărit, că veduvele și orfanii jertfelor din Șepreuș vor fi mântuite de nevoie. Cuvêntarea frumoasă a fratelui Salușinsky a fost întreruptă des de strigătele:

— Să trăiască socialdemocrația! Pustiiască-se cânii! Piară trântorii!

La capăt fratele Salușinsky a îndemnat poporul, ca să se alăture de socialdemocrați și să respândiască »Voința Poporului,« că asta-i foaia, care nu-i place domnilor. După Salușinsky, fratele Vecieri din Arad a ținut o cuvêntare frumoasă pe sama ungurilor. Și iară a vorbit Salușinsky arătând, că guvernul și deputații nu se îngrijesc de soartea țerei. Frații din Cermeiu strigau întruna: Să trăiască socialdemocrația! Dorim din inimă, ca frații din Cermeiu se înainteze în semnul socialdemocrației.

Adunare în Apatelek. Dumineca trecută la 1 junie a fost adunare în Apatelek. Adunarea s'a început la oarele 11. înainte de amiază. Fratele Aur din Budapesta a vorbit despre dorințele socialdemocrației și în cuvintarea luĭ

socialdemocrației Voința Poporului!

a aretat cum sunt apesaţi sermanii muncitori romînî. Cuvintarea, a fost primită cu mare bucurie. Poporul a fost convins despre cele auzite şi au hotărît ca toţi se vor alătura de socialdemocraţie. Adunarea a decus în linişte.

Adunare în Aldeşti. In 28 maiu fraţii din Aldeşti au ţinut o adunare frumoasă, care a decurs în ordine şi pace mare. Principiile socialdemocraţiei mântuitoare lea esplicat fratele Chiş Juon din Repsig. Toţi fraţii au ascultat cu plăcere mare adeverurile şi nevoile mari, cari dau putere la luptă pentru socialdemocraţia mântuitoare. Inainte numai fraţilor din Aldeşti!

Dumineca am ţinut adunări în Apáti, Dobrest F. Tót. Despre acestea vom scrie în numĕrul viitor.

SCRISORI.

Tulca. Ascultaţi-ne pe noi, cari luptăm sub steagul socialdemocraţiei! Nu mai putem purta sarcinile noastre. Trebue să părăsim comuna, în care ne-am născut şi am crescut. In luna Januar am trimis 4 oameni aleşi la consistoriul din Orade, ca să vie şi să ne rânduiscă lucrurile. Şi s'a promis, dar de atuncia a trecut multă vreme şi nime n'a venit. Suntem lăsaţi, părăsiţi. Numai în socialdemocraţie mai avem nădejde. Mântuiască-ne aceea! In numele românilor din Tulca. F. Joan.

Cermeiu. Stimaţilor fraţi! Dumineca trecută a fost la noi adunare. Fratele Saluşinsky ne-a învetat, că ce-i socialdemocraţia. Zi de asta, zi de bucurie în satul nost n'a mai fost păn'atuncia. Toţi plângeam, când ne-am auzit soartea amară, dar ne-am însufleţit şi acuma ne simţim destul de tari spre a lupta pentru socialdemocraţie. La noi va fi o partidă mare căci acuma mulţi abonează Voinţa Poporului! Strigaţi cu mine: Să trăiască partida socialdemocrată reorganisată din Ungaria. K. B.

Siria. Socialdemocraţia la noi se respândesce. Avem să răbdăm multe, dar cum nu a desperat Mihaiu Viteazul eroul de la Călugăreni, aşa nici noi nu ne lăsăm nădejdea, ci luptăm din resputeri. Suntem cum zice doina:

Curaj şi virtute cu voe de fer,
Românul aceste le are din cer.
Când astfel de arme poţi tu a purta,
Mai crezi tu, Române, că nu-i triumfa?

Salutări fraţesci!

Al. Ap.

Voinţa Poporului

este atăcată din toate părţile. Puterea vrea să nimicească **Voinţa Poporului.**

Trebue să ne întărim. Rĕspândiţi dară

Voinţa Poporului,

care numai atunci va învinge, dacă va fi puternică şi rĕspândită. In casa fiecărui om de bine să fie

Voinţa Poporului.

Programul este: a lupta în contra trântorilor şi a celor necinstiţi.

Voinţa Poporului

nu este plătită de nime. Nici de partide, nici de domni. Aşa dară fără teamă spune dreptatea.

Voinţa Poporului costă

pe 1 an 2 coroane
pe 1/2 an 1 coroană.

Rĕspândiţi Voinţa Poporului.

Rugare! Pe acei stimaţi abonenţi, cărora li s'a gătat abonamentul, iî rugăm să înoiască.

Administraţia.

POSTA POPORULUI.

Cine vrea să capete rĕspuns în epistolă, acela trimeată şi timbru (bilog), căci altcum iî vom rĕspunde numai în posta poporului.

P. M. Ökrös. Foile deaici încolo vor merge pe adresa ta. Szabad Szó trimitem numai una. Abonenţii aceia să vină cât mai în grabă şi nu aşteptaţi, că ce va fi în Călace. Organisarea din Ciontobasa am înscris-o. Leam scris şi lor. Trimite dară abonamentele!

Jebeliu. Daţi-ne de scire îndată prin fir telegrafic, ca s'a permis adunarea sau ba? Sosirea va fi dimineaţa, S. va merge înderept cu trenul de sară.

Micalaca. Şi sfânta scriptură ne sfătuesce, ca să scoatem afară lupul din strunga cu măciucă. Aşa să faceţi şi cu »oratorul« P., după-ce le cetiţi celea scrisă în numĕrul de astăzi.

Rugăm pe acei stimaţi abonenţi, cărora li s'a gătat abonamentul, să binevoiască a înoi cât mai de grabă, ca să nu fim constrinşi a reţinea foile.

B. L. Este minciună, că noi luptăm în contra religiunei şi a preoţilor. Religiunea o cinstim şi o ţinem- lucru firesc-de o afacere privată. Pe preoţii cinstiţî iî cinstim. Cine face ceva reu, noi îl atăcăm fie preot, sau om privat. Lumină şi curăţenie vrem. Faţă de necinste n'avem milă.

Ujszt A na. Ne scrii, că cine-i Ponta? Poţi ceti în numerul de faţă şi aşa să faci, precum e scris.

Editor şi redactor responsabil: Mihaiu Branduş.

Tipografia Ştefan Nagel

Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.

Organisaţi-ve în semnul socialdemocraţiei!